

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én másfél iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Ném tagok egész évre 2 frittal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtaték.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az Erdélyi Gazda

kiadó-hivatalához czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Aron, Bárá Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Havi emlékeztető december hóra. — Vándor-tanítói intézményről. Dezső Miklós. — Jelentes a kendi-lónai birtok megtekintéséről. Baranyai István. — Hasznos madarak védelme. F. K. — Bevégezte-e a bor az erjedését. — Alma mint takarmány. — Szőlőtörköly felhasználása. — Az egérrágott fákról. Bereczki Máté. — A méhészet, mint a mezőgazdaságnak fontos ága. Grand Miklós. — Szövetségre lépett gazdasági egyletek. — A bor és sör fogyasztás. — A fának védelme a nyulak ellen. — Lábbeli kenőcs. — Budapesti csontliszt. — Naptári irodalom. — Egyleti mozgalmak: vál. ül. 1887. nov. 19-én. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Havi emlékeztető.

December.

Ház és udvar. Magtári gabonakészletek megforgatandók, nehogy dohosodás vagy penészedés által károsodjunk. Zivataros időben a gazdasági személyzet rostál. A magtár ablakai zárva tartandók és ha mégis a tető vagy ablak hézagjain hó sodortatnék magtárunkba, azt ne hagyjuk elolvadni, hanem hordjuk ki.

Az épületek mellé gyűjt s szőlőtől odasepert havat, lapáttal eltakarítjuk.

Nem eléggé szellős padlásokon felhalmozott csős török-buzát időnként meg kell forgatni, a penészes vagy éretlenebb csőveket kiválogatva meddő sertésekkel meg lehet étetni.

A cselédség hideg időben gyakran felesleges tűzrevalót fogyaszt, ez szorosan ellenőrzendő; továbbá a kémények tűz-veszély ellen, két hetenként megsepertetnek. Midőn az idő zordonsága miatt a cselédség külső munkát nem végezhet, seprő vagy kosárkötéssel, továbbá szerszámfa kinagyolásával stb. foglalkoztatjuk.

Jégvermek megtöltetnek; ezzel nemcsak kellemetesebbé tesszük a forró nyarat, hanem egészségi szempontból is szükséges.

Minden gazda, ha eddig elmulasztotta, vegye szemügyre takarmánykészletét, hasonlítsa össze a szükségletet és ha azt találja, hogy nem telelhetnek ki állatai, abrakkal segít; vagy míg a keményebb idők tartanak, beszerzi az előre látható hiányt.

E hó utolsó napján lezártnak a számadások, cselédek váltóznak, eszközök leltározatnak.

A varjuk már ellátogatnak a szérüs kertekbe és megkezdik a széna, szalma, polyvakazlak tetejét; varjupásztor nélkül készletünk ne hagyassék.

Szántóföld. E hónapban rendesen keményre fagyva fehér lepel fedi szántóföldünket és így minden művelési munka szünetel; ha azonban lanya idő állana be, az őszi szántás folytatható és a megkésített vetés bevégezhető. De ha hever az eke, annál sürgetőbben forgolódjunk a szekérrel; hordjunk ki minden kiszállítható trágya-anyagot, mert csak így használhatjuk fel a téli időt sikeresen.

Rétre, kaszálóra, luczernásra hordjunk apró érett őrtyát és terítsük el azonnal; e felültrágyázással leendő takarmánytermésünket megkészserezzük. A hamut és kormot ugyancsak oda hordjuk és széthinthetjük. Minthogy sok helyt a durvább gyapjas juhok szabad álláson kapják takarmányukat, intézzük az etetést úgy, hogy mindenkor más helyen egyenek. Így az elhullott ganaj talajunk termő erejét fokozza.

Állattenyésztés. A gazdaság mozgatója a jármos ökör, e hónapban sovány takarmányozásban részesül, mert többnyire csak szalma és polyva nyári nehéz munkájának jutalma.

Törökbuszszár és szalmaféle szecskának vágatják. Eleintén a cselédség idegenkedik a fűlesztéstől és a marha sem áll a jászolhoz, de néhány nap elteltével hozzá szoknak és jól fogják magukat érezni.

Sima, jeges útbán az igás ökör meghornnyolandó vagy megvasalandó, hogy lábtörések elkerültsenek.

Az igás lovak, ha istállóban lepokrocázva állanak is, munkaközben, legyen az idő bármily hideg, kitakarandók. Jeges időben csak éles vasalással bocsássuk utra; legcélseztübb srofos patkót alkalmazni, melynek éles sarkai úton, tompa sarka pedig otthon csavartatnak a patkóba.

A ménesebeli lovak patái, télen legalább kétszer kitakarítatnak; főképen a csikók pata-képződését kísérjük figyelemmel, hogy a szabályellenes, ferde pata-képződéseket megakadályozhassuk.

Az istállók szellőztetését, úgy dél felé a ménesebeli lovak kibocsátását el ne mulasztjuk.

A hasas koczák törökbuszával, általában szemmel és eleendő friss vízzel tartatnak. A gumókat egyék a meddők. A sertések hizásuk utolsó szakában gyakran vesztik étvágyukat, ilyen esetben adunk nekik kevés nyers húst.

A juhok már beszorultak és jó étvágygyal ropogtatják az eléljük vetett takarmányt.

A göbölők meg gumókkal élelmezteknek.

Itatás előtt a vályuból a jég kivágandó.

Minden időben, de leginkább ünnepnapokon szükséges az istálló felügyelet: a cselédek is ünnepelnek és akkor állatsegregünk az ünnep dicsőségére koplat.

Szóló. Egyéb szorgos dolog nem lévén, trágyát hordatunk és pedig friss és nem korhadó trágyát, a trágya ugyanis nem arra való, hogy csupán a benne levő elemek táplálják a növényt, mert ez igen kevés lenne, hanem a tápláló anyag benne van a megtrágyázandó földben, csak hogy oly durva állapotban, melyet a növény nem képes megemészteni: a termő föld ugyanis, ha apróra vizsgáljuk, elmállott kőzet- és ásványdarabkákból áll és ezek, mint ilyenek, a növény táplálására nem alkalmasak; kell tehát valami uton-módon ezen durva anyagokból valami hasznosat sütni-főzni — és itt kereshetjük a trágya jótékony hatását! A friss trágya, mint tudjuk, felitve van állati hűgygyal és ürülékkel, mindkettő a korhadásnál vagyis erjedésnél két légnemű gázt, az ammoniákat és szén-savat fejleszt; ezen láthatatlan szellemek vannak felruházva azon herculei erővel, mely a kőveket feloldja és feldolgozza olyan eledellé, melyet a növényi gyomor megemészten. A trágya tehát inkább csak közvetítő munkás a táplálék megszerzésében. A téli hideg akadályozza a korhadást és ezért kell csak tavasszal a trágyát rendeltetése helyére elhinteni. A tökéletesen korhadó trágyának is meg van a maga helye: midőn sovány talajba ültetett gyöngye növénynek rögtön táplálékot akarunk nyújtani; itt már a friss trágya alkalmazása volna káros, mert rothadásával a gyenge növényt is megrontaná.

Pincze. A pinczében most kezdjük meg új borok első iskolázását és mint januárban is megirtuk volt: seprőjükről lehuzzuk, nem sokat gondolván vele, ha zavarosak is; kéneznit a bort nem szabad, de igen is kell a megürült és tisztára mosott hordókat nemcsak most, de minden hónapban egyszer. Egy 5½ hektoliteres (50 vedres) hordóra elég egy fél rudnyi kénlemez, mely ha elégett, a hordót keményen befojtjuk; így aztán van mindig tiszta edényünk, melyet forrázni nem szükséges, csupán friss vízzel egyszer kiöblíteni. — Az új év tele hordót és tiszta pinczét találjon!

Gyümölcsös. Keményebb időjárásakor a fő teendők: a hernyószedés, a fáknak a nyulak rágásai elleni védelme és a trágyázás; lágyabb időjárásakor pedig a fák körül a föld felásása. gödrök és vízfelfogó árkok készítése, a fák törzseinek tisztán tartása a szükséghez képest a korona ritkítása és ujtása. Az ültetvényekről készített leltárt le kell tisztázni. Cinkusok (jegytáblák), karók rossz időjárásakor és esténként készíttetnek. A pinczékbe ellett gyümölcsök valogatására kiváló gondot kell fordítani és a rosszakat gondosan el kell távolítani.

Falskola. A jövő tavasszal falskolának szánt terület földje fagyos időben rigoliroztatik. Lágy időjárásakor oltógalyakat kell szedetni. A már megrendelt csemetéket ásassuk ki és azokat elküldésig földdel takartassuk be.

Konyhakert. A konyhakert megtrágyáztatik és lágy időjárás alkalmával földje jó mélyen felásatik. Falevelekkel elfedett növények fedeleire gondot fordítunk, hogy azokat a szél el ne hordja, a hol szükségét látnok megújítjuk.

Diszkert. A virágházi vagy szobában teleltetett növények ápolására u. m. a szárazlevelek eltávolítása, öntözés, világosság és kellő melegadásra gondot kell fordítani. A virágmagvak tisztítását és rendezését végeztessük és a hiányzó magvakat rendeljük meg.

Méhészet. E hónapban kezdődik nálunk a méheknek 90—120 napig tartó éjszakája, mi alatt nem sokat bibelődünk velük. A méhes körül felállítjuk mindazon töröket, melyeket egérfogásra szok-

tunk használni; a kasokat úgy kell eltakarni, hogy a rájuk ugráló macska, a méhek téli nyugalma ne zavarhassa. Más ellenség kivéve rossz indulatu embert, — ha jó móddal raktuk el méheinket, nem bántja őket, de az egerek nagy pusztítást képesek véghez vinni; nemcsak a folytonos zaklatás, hanem a rácsálás és piszok által is.

A méhészt jól fogja tenni, ha a beállott munkaszünet alatt, elméleti méhészeti ismereteinek gyarapítására törekszik; hasznos szakmunkák, folyóiratok olvasása és társulás útján való eszmecsere által! Enélkül akármik elmarad az időtől!

Erdészet. Fő hasznát a vágatás tovább folytattatik, kivéve a magasban fekvő helyeket, hol a nagy hó akadályoz. Szállfák és tönkök szállításra előkészíttetnek. A tűzifa öltö rakatik. Erdőmivelés. Fenyő- és körizs-mag gyűjtetik. Erdővédelem. A falopás a legnagyobb figyelmet igényli; a favágó munkásokra szintén nagyon kell vigyázni. Vadászat, mint novemberben.

A vándortanári intézményről.

Bár későn, de mégis hozzá szólni óhajtok a fenti czím alatt az „Erdélyi gazda“ folyó évi 14-ik számában közlöttre, mivel mint érdekeltet valóban érdekel is.

Megvallom, hogy részben vártam a mozgalom megindítására, mivel az 1885-ik évben tartott borászati congressuson is a vándortanárok számának emelése lett elfogadva, de másfelől nagyon korainak tartottam és tartom ezen intézménynek elbírálását; — de „az alkalom elől fűrös, hátul kopasz“ — s a mennyit lehet most, mégis mondjunk el róla.

Nem tudom a folyton haladó Francziország mintájára-e, vagy pedig eredetileg itt született eszme-e a vándortanári intézmény? . . . De ki kell előlegesen jelentenem, hogy azon intézménynek gyorsan erősödnie és izmosodnia, tömörülnie kell!

Azon nézetekre, — melyek a szó szoros értelmében csak nézetek lehetnek ez ideig, — reflectálni nem lehet, mivel oly kis körből merítettek és oly szűk látókörűek, hogy még csak egyoldalúaknak sem nevezhetők.

Az, hogy már 4 éve működik s még eredményt, pláne nagy eredményt nem mutatott fell (ad horrendum dictu!); mondom az ilyen kancsal nézetre semmit sem adok. Mert a gazdaság bármely ágánál, — jóllehet évenként változik a vetésekkel való kísérlet s az eredmény bemutatathatósága — mégis helyes alapon 10 évet szoktak felvenni, hogy alapos nézetet mondhassanak ki.

A szőlőszet, borászat és gyümölcsészet is nem egy-két év munkája, mert hiszen a legalaposabb kezdetnél is, ha magot vetett el az illető vándortanár, vagy pedig szőlőt ültetett be, 4 évvel ezelőtt, az alig lehet még benemesítve, kiültethető nemes ojtóvány, a szőlő alig lehet a terméshozás kezdetén!

Azok a rövidlátók, a borju alatt keresik a tehenet! A pincze alatt a ház-fedelet.

Hogy nagyobb számban új ültetések nem létesültek, annak alapoka a napirenden levő phylloxera-kérdés. A phylloxera-vésszel meg kell élnünk. Ez pedig másként nem lehet, mintha a borászat alapján: a szőlőszeten javítunk, mert 50 millió évi nyers termény érték forog szóban, ez pedig Ordódy szerint nagyobb veszteség lenne, mint egy vesztett háború.

A szőlőszet emelése pedig annyira elodázhatlan ma, hogy a phylloxera-vész nélkül is segíteni kellene azon, mert a jelen statisztikai adatok szerint számítva, alig hoz egy töke átlag $\frac{3}{4}$ deciliter bort! Itt a legtekélyesebb erő, az emberi munka vész kárba, mert a szőlőszet belterjes mívelése igen sok munkát igényel. Ha javítunk a miveleten, akkor a védekezés is ki fogja magát fizetni, addig a védekezés kérdése még csak fél győzelem sem lehet.

Említett cikk azt mondja, hogy a vándortanárok száma apasztatni fog. Erre nézve azt jegyzem meg, hogy tisztában kellene lennünk, valjon mily irányban történik a változtatás és miért? . . . S kérdés, ha valjon apasztatni fog-e a létszám, vagy csak a rendelkezésre álló csekély számú erőket helyenként kicserélik? . . .

Apasztani azok számát aligha van ok, kicserélni, egyeseket talán? . . . habár a nagyon gyakori cserélgetés és változtatás, — tán más pályán nem, — de itt kérdésessé teheti a működés eredményét, mivel itt a helyi tapasztalatok, népismeret stb. lényeges tényezők a haladhatásra nézve.

Nem óhajtók az „Erdélyi Gazda“ vezércikkének azon részre reflectálni, a hol a kiképzetetésről szól, mert maga a cikkíró is elismeri, hogy az mintaszerű volt. S óhajta szerint a központi mintapinczében való gyakorlás is meg volt. És pedig akkoriban teljes felelősséggel! Hogy pedig nem mind végzett gazdászok, arról nem tehetünk, hiszen 54 pályázó volt, s ebből felvétellett 10, ezek közül ma alkalmazva van csak 5, azt hiszem eléggé meg lettek rostálva,

Nem mind arany a mi fénylik, a végzett gazdász sem mind született kapacitás. De bármiféle pályán a világon nem csupa szűrt mézet nyerünk, a tapasztalat ép oly kellék, mint az elmélet. Annyi bizonyos, hogy az elméletre, jó elméletre fektetett tapasztalat értékesebb. Ezen alapon a végzett gazdász alapismereteit elegendőnek is tartom bazisul, hogy erre praxissát építse fel s ezért a magasabb tudományokat egyelőre e téren nem tartom okvetlen kelléknek. Itt közlékeny, bizalmat keltő megjelenésű ember kell. Továbbá szeresse a tárgyát és párhuzamban a haladással tanuljon és főleg indokolni legyen képes a jelenségeket, melyek e téren eredményt vagy eredménytelenségeket idéznek elő, erre pedig egy jól végzett gazdász mindig képes. Ha pedig fogasabb kérdés akad, azt illetékes forumnál megkérdezheti. Hiszen tökéletes ember nincs tudtommal. S ha valaki olyan tökéletes, nem választja-e fáradságos, tuskés pályát, hol minden lépten-nyomon az egészsége van kockára téve.

Az ellen pedig határozottan óvást emelek, hogy teljes általánossággal csak „kétes existenciák tekintik ez intézményt végmenedéknek“.

Hiszen cikkíró ur maga is e pályán volt. Ne vágja maga alatt a fát!

E pálya nem létezett, e pályát teremteni kell! És ez nagy munka, ez üttörés, áldozatokkal jár.

A kellő ellenőrzésre azt jegyzem meg, hogy igenis meg van a kellő ellenőrzés, épen úgy, mint az állami állatorvosoknál, mivel havonként felterjesztett jelentések mellett oda van csatolva a községi előljárók által aláírt és hivatalos bélyeggel

ellátott pecsétetes iv is, mely kisebb-nagyobb időközönként itt-ott meg lesz vizsgálva, ha valjon mit dolgozott ott az illető vándortanár . . . ? De meg siralmas lenne, ha a vándortanár buzgalma a hivataltól és nem a hivatás érzetétől függne! Annyira megromlott a társadalom, hogy már bizalmunk sincs hozzá! . . .

Hiszen akkor a törvényszéki bírót, a tanári széken működő tanárt is ellenőrizni kell! Nálunk, ha nem ültetünk, az csak meglátszik könnyen? . . .

A felolvasás tartás csak elvéve fordul elé és csak szorultságból, ha az időjárás az illetőt bennszojítja.

Mintatelep! ? . . . Az is van. Szerényen be kell vallanom, hogy 4 régi, illetőleg a 4 évi működésnek megfelelően 4 telepem 4 éves már, 4 pedig későbbi. Ezeket pedig sok rábeszélés és kérés mellett lehetett csak felállítani.

Collegáim is bizonyosan állítottak fel telepeket, s ha nem tehettek, oka az, hogy phylloxeras vidéken kellett működniök vagy pedig amerikai telepekkel vannak elfoglalva.

A tanfolyamok kötelezettsége nagyon bajos kérdés. A tanító-képezdénél van is erre heti 1—2 óra a gazdaság összes ágaira s ha még teszünk hozzá, akkor gazdákat s nem tanítókat nevelünk, Hiszen ma is azzal argumentál a tanító, hogy még csak a „bábászat“ kell nekik, s akkor universalisan működhetnek. Elég annak a tanítónak 6 osztály s ez is két nembeli gyermekekből áll, hát még a vasárnapi iskolázás, a templom és temetési éneklet? . . .

A ki jószántából markol is nagyot, kicsit szorít a markába, hát a ki még kötelezettségből markol sokat, milyen keveset szoríthat a markába.

A pap dogmát olvas és meg él, — ott a hol — a parochiájából. A jegyző azt mondja, hogy egy bornyuval a korrupciós pontos vezetése mellett, több dolga van, mint egy emberrel, adóval, dézmaváltsággal stb. A vándortanári intézmény a phylloxera-vizsgálattal együvé van véve, ide tartozik az amerikai telepek vezetése is. Az egész intézményt körülzirkalmazni nem lehet, mert sok oldalú teendője van az illetőnek.

Végül csak annyit vagyok bátor kérdezni, hogy a méhésszettel miért nem bajlódnak annyit, hiszen ott a tél folyama alatt csakugyan nincs semmi teendő! És hozzá teszem még azt is, hogy aligha megy évenként 2—3 millió forintba a termésérték s mégis 6-an működnek 800 frt évi fizetés, 200 frt lakpénz és 400 frt uti általány mellett?

Legvégül megjegyezni kívánom, hogy nem szólaltam volna fel, ha t. cikkíró ur kivételt tesz csak egy szóval is, de mivel általánosan beszélt; — a magam és collégám nevében is némely tételre nézve felvilágosítással tartoztam.

Az intézmény erősítendő, mert a nép olvasni nem tud, vagy nem olvas, a népet vezetni, biztatni és adatokkal (telepekkel) meggyőzni, megnyerni kell, hisz a vaseke előnyeiről is csak lassan győződött meg.

Pax nobis!

Pécs.

Dezső Miklós,
vándortanár.

Jelentés a kendi-lónai birtok megtekintéséről. *)

Az erdélyi gazdák VII-ik vándorgyűlése által Tulogdi Soma, Velits Ödön és alóírottira azon kellemes kötelesség rovatott, hogy a gróf Teleki Miksa örökösök tulajdonát képező uradalmat: Kendi Lónát szemléljük meg. A szemlét 1887. oct. 17-én ejtettük meg, melyről jelentésünket a következőkben van szerencsénk előterjeszteni.

A kendi-lónai uradalom a szamosvölgyi vasut Válaszút-Bonczhida állomásától kocsin 15 percz alatt érhető el.

Kendi-Lóna a keletről nyugatra folyó hasonló nevű patak jobb partján fekszik. Az uradalmi új major a patak bal partján. Az uradalomhoz tartozó földek pedig, az 1876-ik évben keresztültölt tagosítás alkalmával egy összefüggő tagban a patak mindkét oldalán elterülő közép szélességű völgyben s a völgyet határoló többé-kevésbé lejtős domboldalokon és fensíkon hasítottak ki.

Ezen uradalom gazdasága Horváth Bertalan 14 évi igazgatása alatt emeltetett a gazdasági fejlődés mai fokára, ki törekvéseiben hathatós támogatásra talál Vaska Gyula tisztartó erélyes és buzgó működésében.

A kendi-lónai uradalom gazdálkodási rendszere érdekes és tanulságos anyagot nyújt, melynek követése e haza gazdaságainak értékét és jövedelmezőségét tetemesen emelni van hivatva.

Ez uradalomban a szemlélő gazda érdeklődését kiválóan leköti, hogy az állattenyésztés minden ága — bele vonva egyúttal az állattermékek lehető értékesítését is — a kellő méltánylásban részesül s a gazdaság jövedelmezőségének fokozására ügyesen felhasználtatik.

Az állattenyésztés különböző ágaiban s az állati termények felhasználásával elért eredményt e helyen külön kiemelni szükségesnek nem tartjuk, már csak azért sem, mert az érdeklődő gazdaközönségnek bő lettek azok nemcsak a kiállításon mutatva. Ösmeri azt mindenki a Királyhágón innen és túl s hogy csak egyet soroljak fel, emlékezetünkben él még az 1885-ik évi országos hizosertések mintakiállításán, sertésenyésztésével elért fényes eredmény.

Az okszerű gazdálkodás legszélsőbb határáig kiterjesztett takarmánytermelés teszi lehetővé az aránylag nagy állatlétszám helyes tartását és ebből kifolyólag a művelés alatti területek jó munkálátát és kellő javítását, mint a termés hozam emelésének és biztosításának legfőbb garantiáját.

Említés nélkül nem maradhat az uradalom felszerelése czélszerű gazdasági épületek, gépek és eszközökben, valamint az okszerű trágya kezelés.

Legyen szabad ezután áttérni az uradalom s gazdaságainak részletes ösmertetésére.

Az uradalom éghajlati viszonya annyiban kedvezőnek mondható, hogy a rövid ideig meleg és száraz idő kivételével elegendő csapadéokban részesül. A talaj és felszín alakulást

illető viszonyok már kevésbé kedvezők. A völgy síkja ugyan dus televény tartalmu, s míg az északi domboldal mérsékeltlen lejtős, s talaja könnyebb barnás agyag, már a déli rész meredekebb, kötöttebb sárgás agyag talaj és vízmosásokkal átszelt kopár legelő-területtel is bír.

A birtok kiterjedése 1650 kat. hold, melyből a kastély és a körülötte elterülő díszes angol kert 50 holdat, a többi belsőség, major terület és utak másik 50 holdat foglalnak el. A fennmaradó terület a következő művelési ágak közt oszlik el.

A szántóföld 750 kat. holdat tesz ki, kaszáló 130 hold, a részben kopár és vízmosásos legelő 650 hold, régi erdő 10 hold, szőlő szintén 10 hold.

Mielőtt művelés alatt lévő területen alkalmazásba vett gazdálkodási rendszert ösmertetnénk, szükségesnek tartjuk az épületekről is megemlékezni. Azonban nehogy e jelentés hosszu-ra nyuljék, másrészt hogy feladatunk keretén túl ne menjünk, itt csupán szorosan a gazdaság vitelére szükséges épületekre terjeszkedünk ki, valamint továbbra szigorúan feladatunk keretén belül maradunk, elhalgatva tapasztalt egyébb élvezetes és kellemes benyomásainkat.

Az uradalom a jelenlegi gazdálkodási rendszer kívánalmának megfelelő elegendő épülettel rendelkezik. Míg azok egy részét a régebben emelt épületek teszik ki, más részök czélszerűen, már előre megállapított terv szerint a birtok központja táján alakítandó majorban helyezvük el, s máris kellemes képét nyújtják a majdan alakítandó major ügyes megalakulásának.

A meglévő épületeken kívül tervezve van még egy gazdasági szeszgyár s ezzel kapcsolatosan hízaló istálló. Ugyancsak e majorba helyeztetnek át az ökoristálló és juhakol.

Az új épületek a rendeltetési czélnek megfelelően nem tulságos költséges, mégis némi csútt nem nélkülözö solid épületek.

Felemlítést érdemelnek ezek közül, a major központján képezendő 25 méter hosszú és 13 m. széles szilárdan épült magtár, mely a padlással együtt 4 emeleten elhelyezhető gabona erős megterhelését is könnyen képes viselni.

A magtártól nem távol van a 12 m. hosszú, 5 m. széles s ugyanoly mély, kőből cementvakolattal épített Goffard-féle takarmány-besavanyító verem.

A major nyugoti oldalán fekszenek, összeépítve az emeletes cselédház, egyik oldalán az egyszerű berendezésű, agyag padozattal ellátott szellős ménes istállóval, más oldalán pedig a 190 db tehénre berendezett istállóval.

E téhen istálló előtt helyeztetett el a trágya-telep, melynek kutjába az istállóból vezettetik be a trágya lé s az onnét nyomó szivattyu által az egész trágya-telepre szétlocsolható. —

A major keleti oldalán 120 db koczára czélszerűen berendezett fiaztató ól áll; minden koczára külön 4' széles és 5' hosszú ketreczel, a közepén 10' és két szélén 4' széles végig nyuló folyosóval.

A rakodó kert délkeleti sarkán a palánk mellett nyulik két kölabakon nyugvó tölgyfa gerendákból emelt és sűrűn léczezett tengeri göré, melyek egyike 100 m. hosszú, 1 m. széles, 4 m. magas, a másik pedig 25 m. hosszú, 1 m. széles és 4 méter magas.

*) A sajtó alatt levő vándorgyűlési jegyzőkönyvből.

A központi majoron kívül, a birtok éjszaknyugoti részén a nyolczas nyomású 336 hold szántó és mintegy 300 hold legelő közepén emeltetett az 1000 drb fejős juh számára való juh-akol, a juhászház és a sajtkészítő helyiség, hol a jó hírnévnek örvendő kendi-lónai sajt gyártatik.

Az uradalom művelés alatti földjein jelenleg három különböző vetés forgó van megállapítva.

A völgyben elterülő lapályrész hatos vetésforgóval 35 holdas táblákra van beosztva. I. zöld ugar, II. buza lóherével, III. lóher, IV. lóher, V. buza, VI. tengeri. Ezen vetés forgónál a buza évi termése kat. holdankint 10—14 q. közt változik. A lóher két kaszálása mindkét évben szénává száríttatik, a 3-ik kaszálás pedig zölden a Goffard veremben savanyítottik be. A lóher évi átlag termése holdankint 40 q. takarmány szárított állapotban. —

A búkköny után két, a lóher után pedig egy szántásban szokott a buza sorvető géppel elvetetnei. —

A trágya kihordása télen eszközöltetik s minden kat. holdra 500 q. jó érett marhatrágya számíttatik. Az éjszaki fekvésű lejtős oldalon lévő 336 hold szántón nyolczas váltó gazdaság műveltetik a következő sorrendben. I. tekete ugar (juhokkal kosarazva, részben istálló-trágyával javítva), II. buza, III. kukorica részben műveléssel, IV. árpa lóherrel, V. lóher, VI. lóher, VII. buza, VIII. zab.

E forgóban az évi termés átlagok őszi és tavaszi kalászosok úgy a tengeriből kat holdankint 9 q., lóheréből 20 q. A lóherének az utolsó ízben hozott második növeése magtermelésre fordíttatik s kat. holdankint átlag 1 q. tiszta magot ad.

Az uradalom déli meredek hegyoldalán és csatlakozó fensíkján egy négyes forgó műveltetik 25 holdas táblákkal, u. m. I. fekete ugar (juhokkal kosarazva), II. buza, III. szegődményesek tengeri földje, IV. zab. A termés átlag a megelőző forgóéval azonos. —

Ezen három, rendszeres vetésforgóból fennmaradt 104 hold szántón szabad gazdálkodás üzetik s leginkább répa és takarmánytermelésre fordíttatik. Ezen forgó, egy az igazgatósági épület és a park között elterülő 21 holdas tábláján 10 m. sortáv és 8 m. közöttben 1881-ben magas törzsű alma- és körtefákkal beültetett gyümölcsös alakítottatott, melynek alja azért takarmánytermelésre használtatik.

A gyümölcsfajok a következők: angol arany pármén, muskotály renett, casseli nagy renett, canadai renett, fele részben batul, továbbá ponylik és Bereczki-féle daru alma. Ezek közül legszebben díszlik az arany pármén és casseli nagy renett.

A körtéfajok közül kiemelendő a Vilmos, Clairegeau, Mariano hercegnő, őszi bergamotte.

Megjegyzendő, hogy az almafélék jobban díszlenek a körténél, szép és egészséges jó növésű fákat nevelnek.

Az egész gazdaság 2 soros ákácültetéssel van körülveve, hasonlóan az egyes táblák is ilyenek vannak szegélyezve.

A legelő kopárabb és vízmosásos részeinek beültetése ákácokkal már megkezdetett, a további ültetésekre szükséges fák elkészítésére a legelő-területből kihasított 5 holdas darabon ákác-fák elültetett.

Az eddigi tapasztalatok szerint az ákác-ültetés szépen sikerül, úgy hogy az ültetés alja az éjszaki szárazabb talajban már a 4-ik, a déli szikes és nedvesebb talajban a 10-ik évben juhokkal legeltethető. —

A gazdaság állatlétszáma jelenleg a következő. Igás állat van: 60 db. magyar-erdélyi fajta jármos ökör, 4 jármos bivaly és 12 igás ló.

A haszon marha létszám pedig: 60 db. pinzgauai és

40 db. hazai fehér fejős tehén;

100 db. különböző koru növendék szarvasmarha;

1000 db. erdélyi raczka anyajuh és 500 db. növendék;

70 db. ménesbeli különböző évjáratu csikó;

120 db. kis-jenői fehér mangolicza anya kocza és 600 db. malacz.

A tehenészetből eredő tej lehűtve s rendes hűthető bádóg kannákban Kolozsvárra szállítatik, s ezáltal a választotti vasutállomáson literenként 6 kr. értékesítés éretik el.

A pinzgauiai ivadéka a tehenészet kiegészítésére felneveltetnek, az ezen felüli borjuk 8 hetes korukban mézárósnak adatnak el.

A fehér marha után esett borjuk felneveltetnek, s az igás ökrök s a gulyabeli tehénállomány fenntartására és kiegészítésére fordíttatnak. Az érdemesnek talált bika-borjuktól pedig az állam is szokott vásárolni.

A pinzgauiai betöltött 2 évük után, a fehér üszök betöltött 3 éves korukban bocsáttatnak bika alá. Az ökör-tinók 4 éves koruk után fogatnak járomba.

A mustra igás ökrök és tehének más gazdaság szeszgyári moslékán hízlatatnak fel.

A gazdaságban lévő 1000 db. anyajuh fejetik s a tej sajtgyártásra fordíttatik, s darabonként 7 kgr. sajt termeltetik.

A bárányok közül az anyajuhok létszámának kiegészítésére szükséges része felneveltetik, a többi szopos korában adatik el kolozsvári mézárósnak, páronként 4—5 frtért.

A malaczokból a tenyésztés anyag kiegészítésére szükséges létszám felettiek 3 hónapos korukban heréltetve, a körülmények szerint 1—2 éves korukban értékesíttetnek.

A ménesben, melynek kanczái neves erdélyi ménesekből vásároltattak, 5 év óta Ortregannonius állami hér mén fedez. E választás sikeresnek is bizonyult, a mennyiben az újabb nemzedékben már nagyobb testtömeg éretett el.

A csikók első sorban a tenyésztés anyag fenntartására s a tulajdonos luxus ló szükségletének fedezésére válogattatnak ki. A feles számú csikók az istállóból találhatnak vevőre. Megjegyzendő, hogy az állam is szokott 1 éves mén csikókat vásárolni.

Az uradalom gazdasági gép és eszközökben sem szenved hiányt, melynek leltára csak a főbbeket elősorolva a következő.

1 db. 8 lóerejű M. A. V. cséplőkészlet;

„ 17 soros Hungaria drill;

„ 13 „ Zimmermann;

„ 13 „ Sack-féle sorvetőgép;

„ kaszáló gép;

2 db. gyűjtő gép.

Schlick-Krumpach-féle hármass eke. Általánosan a 2-ik

számu Vidats-ekék használatnak, de néhány Sack-eke is van. Székér-mérleg és különböző takarmány előkészítő-gép.

Végül még felemlitendőnek tartjuk, hogy a gazdaság takarmánykészlete már a betakarítás alkalmával úgy készítették elő, hogy ez év minden szakában minden állatnem a megfelelő takarmánnyal látassék el, s a kazlakkal jól megrakott csűrös kert tanúsága szerint gondoskodva van, hogy a legmostohább időviszonyok a takarmányozásban meglepetést ne okozzanak.

A lóherszéna szárítva s a harmadik kaszálás a Goffard mód szerint besavanyítva rakatik el. A bükköny szárítva, mint barna széna és besavanyítva használtatik fel.

A répa kupacokban helyeztetik el.

A tehenek nyáron legelőn járnak, kivéve midőn a meleg beálltával circa 2 hóig istállóra fogatnak s 50 klg. zöld takarmányt kapnak, mely csalamádé, lóher és zöld bükkönyből áll.

Téli istállózásra a tehenek répát törekkkel és lóherszénát, 2 klg. adagolásával kapnak.

Midőn a répa ellogy, kerül a sor a besavanyított takarmányra, melyből a fejenkiuti adagolás 20 klgr. 5 klg. széna és 2 kilogr. korpa hozzáadásával.

Az előadottakban van szencsénk rövid vázlatban előadni a gazdaság megtekintése alkalmával észlelteket, s bátran merjük az uradalom gazdálkodási rendszerét olyanul feltüntetni, mely előtt a legélesebb kritikának is tisztelettel kell meghajolnia. —

Baranyay István.

Hasznos madarak védelme.

Szászországban már 1876. óta a következő törvény van érvényben: „A pacsirták, rigók és minden kisebb erdei és mezei éneklő madarak a vadászati jog alól kivételnek. A ki ezen hasznos és egyuttal kellemes állatkákat ezentul, bármily időtájban, vagy bármily módon elfogja, lövi vagy csak előkészületeket is tesz arra, hogy azokat elfogja; aki azok fészkeit elrontja vagy fiait kiszedi, de még az is, aki azokat vásárolkoi, vagy akárhol másutt árulja — amennyiben szigorú büntetőjogi eljárásnak helye nem lenne — rendőri uton, pénzbírsággal vagy 6 hétig terjedhető fogsággal büntetendő.”

* * *

Most már nekünk is lesz mezőrendőri törvényünk, amely megtiltja a vadon élő hasznos madarak és állatok pusztítását. Nem elég azonban, hogy törvény legyen, még annak pontos végrehajtásán kívül a társadalom segédkezése is kell, hogy minden lehetőség el legyen követve a hasznos madarak pusztulás-mérvének legkisebb fokra való leszállítására; — de még erre várunk kell.

Ujabb tere nyílik itt a gazdasági egyleteknek, nemkülönben minden teleppel rendelkező állami intézeteknek, mint a mi-lyenek a gazdasági intézetek, földmives iskolák, vnczellér-képezdek stb. A telepeken levő fákon elhelyezett fészkek védelme, s a jól készített mesterséges madárfészkek felállítása által. Azért hangsúlyozom, hogy jól készült fészkek jobban mondvá fészkelő helyek legyenek, mert nem elég azt deszkából összeütve csak barnára megfesteni, hanem igyekezni kell, lehetőleg az időjárás kellemetlen behatásaitól is elszigetelni. Mert mikor a záporosó

el kezd esni és kopogtatja azt a kis kalyibát, ugyan bátor szívé madár legyen az, amely megmarad benne. Magam voltam szemlélő tanuja egy verebárnak, (mert ezek a cosmopoliták, minden idegennel leghamarább megbarátkoznak) amely alkalmasint így gondolkozott: olesó a „kvártély“ vegyük ki, s beleköltözött a kis épületbe. Vagy 2 hétig láttam sürögni-forogni a verebeket, de azután egy idő múlva egyáltalában nem vettem észre; egészen üres — kihaltnak látszott a tanya; felhuzva ajtaját vagy 5 tojást láttam a fészkekben, de ezek teljesen hidegek voltak, s azután sem láttam többet a verebeket a fészkek körül. Nem állítom hogy az eső zaja birta őket annak elhagyására, lehet hogy valamely ragadozónak estek áldozatul; annyi azonban bizonyos, hogy ha a mesterséges fészkeket kéreggel vonjuk be és lehetőleg sűrű helyre tesszük, hol az eső cseppek nem érik közvetlenül, inkább benépesíthetnénk ezen kis tenyésztő-helyeket.

Nagyon kevés költségbe kerül az ily mesterséges fészkek készítése. Néhánynyal; azok előállításánál szakértő véleményét kérve ki; nem ártana kísérletet tenni.

Védni kellene a madarakat az időjárás káros hatása ellen is, egy erős tél többet elpusztít e kis jóságokból a hideg és a táplálék-hiány miatt, mint tiz madarász. Tavasszal a költés idején megint sokszor a hideg esők, a tojásokat teszik tönkre. Kigyók, macskák, ragadozó madarak ugy a fiókok, mint az öregek közül sokat elpusztítanak. —

(F. K.)

Bevégezte-e a bor az erjedést?

Ha valamely bort must korától kezdve kezeltünk és megfigyeltünk, könnyű lesz megállapítani azt, hogy az a bor ki van-e erjedve vagy nem; ha azonban egy-két éves vásárolt borral van dolgunk s ha tudjuk, hogy ezen bor hideg pinczében volt és nem kielégítő módon lett kezelve, szükséges, hogy annak állapotáról bizonyosságot szerezzünk. A legegyszerűbb és egyuttal legbiztosabb mód az, ha e célra, egy 10 literes nagyságu palaczkot a kérdéses borral félig megtöltünk, azt a levegővel jól összerázzuk, azután teletöltjük s végre a palaczkot egy gypot dugasszal vagy erjesztő-csővel bedugva, egy oly helyiségben helyezzük el, melynek állandóan egyforma hőmérséke 20—25°C. Ily módon az erjedéshez megkívánt feltételek nagy mértékben jelen vannak s ha a bor még erjedésképes volt, akkor az néhány nap alatt szénsav-fejlődést fog mutatni; ha pedig ezen bor 14 nap alatt a jelzett meleg helyiségben állva, erjedést nem mutat, akkor az kiejedt kész bornak nyilvánítható.

Ha meggyőződünk arról, hogy egy nagyobb megvásárolt bormennyiség még erjedési tüneteket mutat, akkor utóerjedést kell előidézni, mi borkereskedőknél többnyire oly módon történik, hogy a bor meleg pinczékben lesz elhelyezve, legtöbbnyire azonban bevárják az illetők a nyarat, a midőn is azután ezen bor a szabadban lesz a nap behatásának kitéve, vagy fél-szerek, esetleg földfeletti meleg erjesztőkben elhelyezve, hol azután az utóerjedés önmagától beáll. Ezáltal a kívánt czél éretik el ugyan; hanem a hordókat körülvevő száraz levegő, a bornak nagymennyiségű elpárolgását fogja maga után vonni és ezáltal ezen eljárás telemes kárral jár. A hordóknak nedves ru-

hakkal való betakarása által, a bor elpárolgását némileg lehet ugyan csökkenteni, de egészen meg nem lehet akadályozni.

Sokkal czélszerűbb lenne az ilyen utóerjedésben részesítendő bort előbb a szabad levegőn lefejtetni s azután azt egy nedves és mesterséges módon 20–25 C fokra melegített pinczébe elhelyezni, hol a kívánt czél, biztosabban fog elértetni és a bor elpárolgása is kevesebb lesz, mintha az a szabadban lett volna elhelyezve. Magának a bornak felhevítése is igen czélszerű lenne, csak hogy azután a megfelelő hőmérsékű pinczébe is kellene kerülnie, mert hideg pinczébe a bornak hirtelen lehűlése, az egész eljárásra hátrányos lehetne, mert az utóerjedésnek tekintet nélkül a bor felhevítésére, csak nagyon lassan szabad lefolyni. Egy a szobában teendő utólagos kísérlet biztos meggyőződést fog nyújtani arról, hogy az így kierjedt bor további erjedésnek nincsen többé kitéve. — (B. L.)

Alma mint takarmány,

A „Falusi Gazda” szerint az alma oly helyeken, hol más képen nem értékesíthető állati takarmányul czélszerűen használható.

„Számos tapasztalat bizonyítja, hogy az alma nagyon alkalmas e célra, különösen nehezebb fajta széna és más takarmány mellett. Nem állítjuk azt, hogy az alma talán nagyon is gazdag volna tápláló anyagokban, de igen is azt, hogy egészséges takarmány s a hosszú télen át száraz takarmánnyal tartott állatok étvágyára és emésztésére igen élénkítő hatással van. Teheneknek tejelését előmozdítja. A lóra nézve pedig az alma takarmány, legalább is felér a répával. Juhoknál pedig, különösen anya-birkáknál, melyeket többnyire száraz szénán tartanak, nagyon jó hatása lehet az almának annyiban, hogy a különben beálló dugulásnak elejét veszi.”

Magam részéről inkább adnám ily vidékeknek azon tanácsot, hogy közönségesen négy felé vágva az almát aszallják meg, így a gyümölcs szállíthatóbbá válik és inkább értékesíthető. De ha az almát állatokkal kell felétetünk, akkor midőn tízenöt évig vártunk gyümölcsösünk jövedelmére, bajosan hiszem, hogy valaki ily tudattal fák ültetésére határozná el magát; pedig gyümölcstermelésre nemcsak forgalmi központok, de távolabbi, félre eső helyek is hivatnak; mert minden vidéknek található megfelelő gyümölcs. Így pl. a távolabbi és kedvezőtlenebb forgalmi viszonyu helyeken a jó aszalvány gyümölcsfajok, vagy a kemény szállítható késő téli almák és körték tenyésztése indokolt. —

F. K.

A szőlőtörköly felhasználása.

Minden iparnál arra törekednek, hogy a termékeket minél előnyösebben kihasználhassák; a borkészítésnél sokan azzal elégszenek meg, hogy a szőlőt egyszerűen kipréselik s a törkölyt mintha más hasznát nem vehetnék, egyszerűen a trágyára dobják. Ezt meg lehet bocsátani addig, amíg a bor lényegét kellően nem ismertük, de most már nagy hiba, mert a termelő, aki a törkölyt ily módon a trágyára dobja, nagy értéket hagy

elpusztulni. A fehér szőlőnek friss törkölyéből kevés költséggel kitűnő szesz, vagy eczetanyagot, nagyobb költséggel pedig bort is készíthetünk, mely minőségre nézve sok borral vetekedik, melyet ennél jóval drágábban eladhatnak.

Minthogy minden mustot a prés sem sajtolhatja ki a törkölyből, magától értetik, hogy a törkölyvel jelentékeny mennyiség must is kerül a trágyára. Hogy e mustot megmentsük; nem szabad a törkölyvel úgy bánni, mint a legtöbb vöczellér, akik a présből kivett törkölyt egyszerűen szétütik, vizet öntenek rá s még egyszer kipréselik. Ily módon legföllebb azt a mustot kaphatják meg, mely szétéptelt sejtekhez tapad, de nem azt is, mely a megsértetlen sejtekben van. Ezt úgy kaphatjuk meg, ha a törkölyt vízzel keverjük, néhány óráig állani hagyjuk s aztán kipréseljük. Ha ugyanis a musttal telt sejtet víz veszi körül, akkor a sejt falon át a két nedv addig cserélődik, míg ugy kívül, mint belül egyenlő minőségű nedv nincs. Ha pl. a sejtben 20%-os must van, ugy vízzel való keverés után könnyen préselhetünk ki 10%-os mustot, s ha újra felöntjük vízzel, 5%-os mustot s ugy tovább. Ily módon minden mustot ugyszólván kiiguzhatunk a törkölyből. A termelő, akinek sok törkölye van, kevés költséggel oly készüléket állíthat elő magának, melylyel a törkölyből minden mustot kevés munkával kivonhat. A készülékhez több egyenlő hordó kell, például négy, melyeknek egyik fenekét kiveszik, a hordókat pedig egymás mellé állítjuk, úgy hogy az I. számú hordó legmagasabban s minden utána következő 10—15 centiméterrel alacsonyabban áll, Minden hordóban alul közel a fenéknél csövet dugunk, mely néhány centiméternyire vízszintes s azután a merőlegesen nyulik fel majdnem a hordó széléig, itt 5—6 centiméternyire a hordó szélétől ismét megtörük s vízszintes irányban a mellette álló hordó felső szélén át ebbe nyulik.

A hordókat színig megtöltjük törkölylyel s a legmagasabban álló I. hordóba addig öntünk vizet, amíg a bádög csövön át a II. hordóba folyni kezd. Három óra mulva az I. hordóba ismét vizet öntünk s ezzel a II. hordó tartalmát a III. hordóba szorítjuk. A legközelebbi felöntésnél a IV. hordó telik meg, s a következőnél a IV-ik hordóból olyan must folyik ki, mely négyszer érintkezzék vízzel, s ezt elérve a négyszer áztatott törkölyt frissel cseréljük fel. Ha a törköly kiiguzása által kapott must például a mustmérőn 10%-ot mutat, ugy az erjedés után 5% szesztartalmu bor válik belőle. Ebből az új borból többszöri lefejtés után minden hozzáadás nélkül eczetet lehet készíteni melyben 4.5% eczetsav lesz s mint valódi boreczet drágábban adható el a közönséges eczethöz, a termelőnek pedig nem sokba kerül. A kierjedt új bort kifőzhetjük cognacnak is, a csekély alkohol-tartalom miatt azonban a főzés sokba kerülne, azért tehát vagy finom szeszszel felemeljük a szesztartalmat 10%-ig vagy még az erjedés alatt ezt cukorral pótoljuk minden 1% szeszre 2 kg. cukrot számítván. A törkölybor könnyen megbarnul, ezért savanyu borokkal keverjük. A kék szőlő törkölyét csak cukros vízzel erjesztjük és jó veres bort kapunk belőle. —

(F. E.)

Az egerrágott fákról.

Vannak évek, a mikor a mezei egerek úgy elszaporodnak egy-egy vidéken, hogy vetéseinkben és különösen télen gyümölcsfaikban is, iszonyu károkat okozhatnak és okoznak is, ismeretes e csapás mindenkielőtt, a ki huzamosabb ideig kertészkedett, kívül a városok vagy népesebb falvak belsején. Ezek pusztító munkájának rendszerint a vakondok az ültetője. A vakondok u. i. földalatti meneteinek készítése alkalmával, faínek gyökerei mellől a földet elkaparván, alkalmat szolgáltat a nyomába járó egereknek arra, hogy télen át éhségükben faínek gyökereit is el vagy megrágicskálják. Könnyű, laza földben, hol a vakondok könnyen éli világát s nagyon elszaporodik, nemcsak a fiatal, de az idősebb termőfák elpusztítására is a vakondok szolgáltatja az egérnek a legtöbb alkalmat. Kötöttebb földben ritkább ez az eset. Kötött földben ritkán férközhetik a mezei egér faínek gyökereihez; nem is gyökereiben árt tehát a fának, hanem törzsében, közel a föld színéhez és rendszerint akkor, ha nagy hóréteg borítja a földet. Nem könnyen juthatván ekkor egyéb táplálékhoz, éhségében neki esik a fa törzsének s tenyérnyi vagy arasznyi hosszúságban a földszin fölött úgy körülragja azt, hogy nemcsak a kérget, hanem még a fa puhább részét, a fa fehérvét (a szíjácófát) is mind leörli éles fogaival. Pusztítását teljes biztonságban üzi a hótakaró alatt s kártételét csakis akkor látjuk faíneken, ha a hó elolvadt.

Az egerek által ily módon körülragott idősebb fát — meg lévén benne szakítva azon összeköttetés, melyen át a fa földfölötti része a földalatti résszel közlekedik — igen bajos az elhalástól megmenteniük; de fiatalabb faíneket, faiskolai ojtványainkat biztosan megmenthetjük; azoknak a föld színe fölött vagy a gyökérnyakban való átoltásával. Ily esetben százszor biztosabb és célravezetőbb az átoltás, mint azon mód, melylyel sokan az ily fákat megmenteni vélik, t. i. a törzs tövének földdel oly mélyen való eltakarása, hogy a sérülés fölötti, épen maradt rész új gyökereket eresztessen a ráhuzott földben. Megkísérlettem magam is e módot, meg is mentettem egy időre fáim életét, de végül tenyésztőket nem voltam képes biztosítani. Mindinkább sínylettek, de utóvégre is elhaltak szegények; míg átoltott fáim — pedig már termő, de fiatal fák voltak, a melyeket a gyökérnyakban átoltottam — négy-öt év alatt úgy magasságukban, mint terjedelmükben elérték, sőt túl is szárnyalták azon magasságot és terjedelmet, melyet átoltások előtt elfoglaltak volt és már termettek is bőven.

(Gyakorlati Mezőgazda)

Bereczki Máté.

* * *

Itt jeles pomologusunk alkalmasint nem a közönséges mezei egeret érti, hanem a poczkot (*Hypodeus amphibius*) mely igen alkalmatlan garázda látogató a fiatal gyümölcsösökben és faiskolákban. Leginkább nedvesebb helyeken fordul elő. S hogy a vakondok adná meg a lehetőséget ennek a fa gyökereihez jutáshoz, az alkalmasint onnan ered, miután a *Hypodeus amphibius* is olyan forma turásokat csinál.

Máskülönben a vakondok segítségére nem nagy szüksége van, mert szintén igen jó ásó. A vakondok pedig a gazdának a legjobb barátja, melynek hasznos működését még az sem rontja

le, ha veteményeseiben, faiskoláiban turásokat csinál s ezek által valamely kárt okoz. Hogy azonban e kár igen csekély sőt legtöbbször számba sem jöhet, azt magam is tapasztaltam; vagy 200 fő rózsát jól kiértett compost trágyával trágyázta meg, melyben mint minden érett trágyában tudvalevőleg igen sok rovar-pete szokott lenni; a vakondok nem is kószolt, mert már másnapra turásait lehetett észrevenni a rózsá-gruppokban és pedig különösen a trágyázott rózsá-tövek körül és míg azon gruppokból, melyeket a vakondok így gondosan a rovarálczáktól kitisztított, alig pusztult el 1 — 2; addig a többiekben a kevesebb számú rózsáknál a veszteség sokkal nagyobb volt s a kiásott töveknél sok helyt pajort találtunk; feltűnt azonban, hogy azon rózsá-tövek közül, melyek mellett turásokat láttam, egy sem pusztult el. —

F. K.

A méhészet, mint a mezőgazdaságnak fontos ága. *)

Igen tisztelt Vándorgyűlés!

Mélyen tisztelt Uraim.

Nagyon megtisztelve érzem magamat az által, hogy lehetőségessé vált számomra, itt e helyen, ily tekintélyes és igen tisztelt közönség előtt a méhészet fontosságáról rövid felolvasást tarthatnom. E körülmény igen hízogó rám nézve, annyival inkább, mivel azon meggyőződést táplálom, hogy legjobb akaratú szavaim ezuttal minden biztonnyal termékeny talajra fognak esni és gyümölcsözni is fognak; miért is bátor vagyok a mélyen tisztelt urakat barátságosan megkeresni az iránt, hogy szerény felolvasásomat figyelemmel kísérni méltóztassanak.

Valamint az ipar és mezőgazdaság minden ágában, úgy a méhészet terén is óriási törekvés mutatkozik az előhaladásra és nevezetesen haladás történet is már mindenütt. A méhészet terén való előhaladás ugyan az egymásra következő számos kedvezőtlen évek folytán nem annyira beszédes, mint a hogyan az csak némileg kedvezőbb évek mellett megtörtént volna. De mely téren nem lépnek fel szintén kedvezőtlen évek, — vagy legalább nem mutatkozik kedvezőtlen siker? És valjon ezek talán visszariasszanak bennünket attól, hogy a méhészet emelésére és terjesztésére szentelt törekvésünket tovább folytassuk? ! Soha! —

A méhek, ezen serény és kicsiny állatok által mézben és viaszban gyűjtött s illetve termelt érték milliónyi összeget teszen ki, mi méhek hiányában az országra ugyanolyan veszteség lenne. —

Az a haszon, melyet a méhészt a méhek ápolása által közvetlenül nyer, távolról sem oly nevezetesen, mint ama kiváló haszon, mely a méhek által egyáltalán közvetlenül a mezei gazdaságnak jut. — Ha fontolóra vesszük, hogy a méhek beröpködésük által a legkülönbözőbb mezőgazdasági növények, úgy mint a gyümölcsfák, szőlő, lóher, repce stb. virágainak termékenyítését nagy mértékben előmozdítják és eszközözik s ez által a földművelőnek gazdasági jövedelmét

*)Az erdélyi gazdák VII-ik vándorgyűlésén Déésen tartott értekezés.

fokozzák, nem tehetem, hogy a méhészetet, a mezei gazdaság egyik rendkívül hasznos ágául ne tüntessem fel. — S a méhészet hasznos voltának elismerése a magas kormányt is arra bírta, hogy a nemzet jólétét előmozdítandó, azt nagyobb figyelemmel kísérsje s a méhészet előmozdítására és terjesztésére külön közegeket, ugynevezett vándortanítókat nevezzen ki, a kiknek feladata, hogy a méhészetet mindenütt s az országnak minden helyén tanítsák, azt a lakosság minden rétegeibe vigyék és ott meghonosítsák. —

Ha valaki tehát azt az óhaját táplálja magában, hogy a maga, mint nem kevésbé az ország jólétét is a méhészet által előmozdítsa, az az ország különböző vidékein működő vándortanítóknak elegendő alkalmat találhat arra, hogy magát a méhészet észszerű művelésében kiképeztesse. —

Báró Ehrenfels Ausztriának ezen hírneves méhésze, a méhészetet a mezei gazdaság-költészetének mondotta — és ezt teljes joggal, mert annak kiegészítő részét képezi, eszközül szolgálván arra, hogy a földművelőnek gazdasági jóvedelmét szaporítsa és erkölceit megnemesítse az által, hogy a méh a maga ernyedetlen szorgalmával példátlan takarékosági ösztönével, valamint a közös főhez, az anyához (királynéhez) való határtalan ragaszkodásával, a mely királynéért minden egyes méh életét feláldozni kész, mindezen jó tulajdonságok követésére buzdítsa.

Ezen s ugy a fennemlített körülménynél fogva, — melyből a méhészet hasznos volta világosan kiderül, bizony elvárható, hogy a méhészet ezután évről-évre mindig jobban és jobban el fog terjedni, sőt el kell terjednie. —

Hiszen el nem vitázható tény, hogy a méhészet a kis és nagy földbirtokosnak legbensőbb barátja; — fokozza jóvedelmüket s azért kell, hogy bennök is legbensőbb barátjukra találjon.

Habár a földműves gazda maga nem is méhész, mégis szívesen kell látnia azt, ha mentől több méh látogatja és rajozza körül s illetve röpködi és termékenyíti gyümölcsfáinak, here- és rétföldjeinek virágait. Ujra is tehát a méhészetet a földműves gazdának kiválóan hathatós oltalmába kell ajánlanom, hogy arra több figyelmet szenteljen ezután, ha a maga javát lábbal tapodni nem akarja. —

A méhészettel bárki fia is foglalkozhatik. — Legyen valaki tanító vagy pap, iparos vagy földműves, hivatalnok vagy magánzó, — mindenki az arra fordított tőkéhez arányban fogja hasznát látni, ha ért hozzá, hogy méhét észszerűen ápolja és gondozza. Az ósdi elavult méhtenyésztésnek utolsó órája ütött, az újabb kezelési- és eljárás-mód mellett az többé meg nem állhat. — A méh természetének megfelelő helyes eljárás mód elsajátítása manapság bárki számára is könnyű dolog. Az országban léteznek méhészeti egyletek, melyek egyleti szaklapjaik, ismétlődő gyűlésezeik s méhészeti kiállításai által az egyleti tagokat a helyes ösvényre terelni igyekezzenek és ezen felül a magas kormány atyai gondoskodásában az iránt is intézkedett, hogy az általa kinevezett vándortanítók majd itt, majd ott jelenjenek meg s az érdeklődőket s egyáltalán a méhészet iránt

érdeklődő közönséget elméletileg szóval és gyakorlatilag a méhteplepnél avassák be a méhészet észszerű művelésébe. — Röviden mondva tehát a méhészet észszerű művelésének elsajátítását már mi sem akadályozza, ha ugyan komoly akarunk van ezt elsajátítanunk. S nem is lehet, hogy az igaz hazafinak komoly akarata ne legyen erre, rajta kellvén lennie, hogy ugy magának, mint a drága hazának jó szolgálatot tegyen. — Minden ujonnan toborzott méhész csatlakozásából ugy a honi mezei gazdaságra általában, mint különösen is a kerttulajdonosok, gyümölcs- és bortermelőkre stb. kiszámíthatlan haszon hármlík, mivel mint már fenn említettem, minden egyes méh a legkülönfélébb virágok beröpkedése által s ennek folytán a himpor virágról-virágra való áthordása által ezek termékenyítését eszközli s így a jóvedelmet fokozza. — Nős tehát kedves földmives gazdám és kerttulajdonosaim! Rajtatok áll első sorban, hogy közreműködjete arra, hogy mennél több méhész támadjon s így mennél több méhtelemek létesüljenek, melyek a mezei gazdaság szolgálatában a legjobb hasznót fogják számatokra hajtani. —

De mely uton-módon lehetséges a hazai méhészetet oly mértékben s oly gyorsan elterjeszteni, mint a hogyan ez kívánatos? Én csupán egy helyes utat tudok erre, a melyen haladva az elénk tűzött czélt legbiztosabban elérhetjük s a melyet már eddig is számos községben jó sikerrel megkezdetek. — Értem a községekben lévő helyi méhész-egyleteket s az iskolai méhtelegeket. — Az előbbieket jelesül a felnőttek érdekében működnek, ezeket a méhtelegeknél az eljárás mód minden nemére gyakorlatilag oktattva, — az utóbbiak ellenben az ifjuság érdekében hatnak, a tanulókat lassu léptekkel méhészekké képezvén ki. —

Minden iskola lelke a tanító s a jó iskola előmozdítja a község érdekeit szellemi és anyagi tekintetben. — Csaknem félek, a már különben is sokszorosan elfoglalt tanítót itt ujra megnevezni, — de én, ki szintén népiskolai tanító voltam, azon szilárd meggyőződésben vagyok, hogy éppen a tanító nem kímél semmi fáradságot, ha arról van szó, hogy a községnek s a hazának egyáltalában szolgálatot tegyünk. Hiszen éppen a tanító a leghivatottabb egyén arra, hogy a tanuló ifjakat — az állam s a kormány követelményeinek megfelelően, — ama helyes ösvényre terelje, a melyen önmaguknak csak ugy mint az államnak hasznosakká válhatnak. Azért is az iskolai méhtelemek felállítását kell mint arra való eszközt megjelölnöm, a mellyel az iparkodó tanító a rábizott ifjuságot a méhészet terén az észszerű méhészkedés módjába beavathatja, miáltal azután ez az egész lakosságnak tudomására jutand s általa gyakorlatba fog vétetni. — Az iskolai méhtelemek egymagukban nem fognak célra vezetni, ha a tanító maga is nem buzgó méhész. — Neki magának kell hozzá fognia, — neki kell a kezdeményezést megtennie, méhtelepet, habár kisebb mérvűt kell állítania s erre azután minden község készséggel fogja egy iskolai méhtelep felállítását eszközölni, ha a tanító által ennek hasznos voltáról meggyőzetik. S miután meg vagyok győződve arról, hogy a

legtöbb tanító ama számos kartársa mögött, kik ez érdemben már a legszebb sikert mutathatják fel, éppen nem akar elmaradni, bátor vagyok befejezésül a jelen lévő mélyen tisztelt uraknak az iskolai méhtelegek felállítását szívükre kötni azon biztosítással, hogy ez által úgy az illető községnek, mint nem kevésbé az államnak is csak javát fogják eszközölni. —

Grand Miklós.

A szövetségre lépett gazdasági egyesületek

végrehajtó bizottsága f. hó 21-én gr. Dessewffy Aurél elnöke alatt ülést tartott. Az ülés napirendjét a VI-ik nagygyűlés határozatainak végrehajtásáról szóló jelentés s a VII-ik nagygyűlésre megállapítandó tárgysorozat képezte. Az elsőre vonatkozólag, a hadsereg élelmezése tárgyában történt ama kormányi intézkedés, hogy a szövetség kiküldöttjei, ugymint; gr. Dessewffy Aurél, gr. Zichy Nándor, Gamauf Vilmos, Rainprecht Antal és Ordódy Lajos a kormány s a katonai hatóság képviselőivel együttes ülésre hívtak, mely határozatait a hadsereg jelenlévő képviselői ad referendum vették, tudomásul vétetett. Tudomásul vétetett az is, hogy a vásárok tartásának meghatározása tárgyában a törvényhatóságokhoz intézett átiratot eddig Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs és Liptó megyék helyeslőleg tudomásul vették. — Zalamegye beadványa, melyben megyei hitelszövetkezet létesítéséről értesít, örvendetes tetszéssel fogadtatott; a nyítravölgyi gazdasági egyesület beadványa pedig, melyben a szövetségi végrehajtó bizottságot, tekintettel első sorban a megjelenendő új szeszadó-törvényre, arra hívja föl, hogy a gazdaság közönség érdekeinek képviselésére vidéki bizottságokat alakítson, melyek a központtal folytonos kontaktusban volnának, tekintettel a jelen pangó gazdasági életre, csak tudomásul vétetethetett. Előterjesztetett ezután a VII-ik nagygyűlés tárgysorozatára javaslatba hozott kérdések: ezeket a bizottság az előadókkal a következőkben állapította meg: 1. A közraktárak kérdése, előadóul felkértek ifj. gr. Széchenyi Imre, 2. A cselédtörvény hiányai, előadóul felkértek Viczmándy Ödön, 3. Közmunkánk és közutaink hiányai, előadóul felkértek György Endre, 4. A vándorgyűlés rendezésének kérdése, előadóul felkértek Ordódy Lajos. A bizottság a kitűzött kérdéseket a gazdasági egyesületekkel, véleményezés végett, a nagygyűlést megelőzőleg közölni határozta, felhíván őket egyúttal esetleges indítványaik mielőbb beküldésére. A VI-ik nagygyűlés határozatához képest a végrehajtó-bizottság elnöke együttesen az orsz. m. gazd. egyesület közgazdasági szakosztályának elnökével, a behozandó új szeszadó törvény tárgyában kérdő-íveket intézett egyes szakértőkhöz, véleményüket kérve ki a felől. Bejelentetett, hogy tíz kibocsátott kérdőívre ugyanannyi válasz érkezett be. Választ küldtek: Brunswick Géza gr., Brachfeld József, Szmrecsányi Arisztid, Kubinyi Bertalan, Szevera Károly és János, Máriássy Miklós, Fáy Béla, Leidenfrost László, Játka Ferencz, Zmeskál Zoltán s ezeken kívül a borsodmegyei gazd. egyesület. A válaszok kivonatoltattak s a kivonat terjesztetett a bizottság elé, hogy azt magáévé téve, a pénzügyminisztériumhoz felterjeszhető legyen. A felterjesztés azonban gr. Károlyi Sándor indítványára akkorra halasztatott, a midőn az érintett szeszadó-ja-

vaslat közzé tétetik; addig is a kivonat közlése a „Gazdasági Lapok”-ban határozottat el, a véleményező szakértők nevének kihagyásával, attól tartván a bizottság, hogy a névkitétel az érdekelteknél visszatetszést szülhetne. Hogy azonban a megjelenendő törvényjavaslat a végrehajtó-bizottságot készen találja, György Endre, Tarnóczy Gusztáv és Kodolányi Antal tagokból álló bizottság küldetett ki, mely a javaslat megjelentével, azonnali tárgyalására összeülőndő lesz. A közgazdasági szakosztály tagjai pedig, kikhez a szeszadó kérdése az orsz. m. gazdasági egyesület választmánya részéről lett utasítva, a szövetségre lépett gazd. egyesületek végrehajtó-bizottsága részéről a „Gazdasági Lapok” jelen számára, mint melyben a kivonat közzétételét köríratilag figyelmeztetni fognak. (G. L.)

A bor és sör fogyasztás

megadóztatásáról szóló s a képviselőház elé terjesztett törvényjavaslat az 1888. évi július 1-ső napjától kezdve, az alábbi árszabást lépteti életbe:

A tárgy megnevezése	Egy hectoliter	Budapest frt	Pozsony frt	I. II. III. osztályú községek		
				frt	frt	frt
Bor	„	4.46	4.46	3.35	2.69	1.35
Bormust és szőlőcsefze	„	3.38	3.38	2.52	2.01	1.01
Borseprő	„	1.49	—	—	—	—
Gyümölcsmust	„	1.20	1.20	1.00	0.80	0.60

A sör után pedig hectoliterenként 3 forint lesz fizetendő fogyasztási adóba. —

A fának védelme a nyulak ellen.

Egy német gazda tél beálltával egy keverékkel keni be a fákat. A keveréket mészből és agyagos földből készíti úgy, hogy ezekből vízzel sarat csinál, melybe apróra vágalt nyulbelet rak. E szert mint mondja, már két év óta sikeresen alkalmazza. Felső-Szilézia koseli kerületében, hol a nyulak fölötté nagy számmal vannak, valamennyi fiatal gyümölcsfáját e szerrel kente be s egyetlen egyen sem talált egy karczólást sem. A mésszel való bekenés, mint mindenki tudja, fölötté fontos a fák tenyészésére, úgy, hogy a kenőcs ártalmas semmiesetre sem lehet.

Lábbeli-kenőcs.

A Gy. M. a következő kenőcsöt ajánlja, vadászoknak és mindazoknak, a kiknek sokat kell a hóban, vízben járniok, amely távortart minden nedvességet a lábtól: mérsékelt tüznél olvaszunk fel sárga viaszot, fehér szurkot, csukamájolajat, vagy ennek hiányában halzsirt és lenmagolajat, mindenikből vegyünk egyforma mennyiséget és keverjük jól össze. A fekete szín elérésére még $\frac{1}{2}$ kg. csizmakenőcshöz 4—5 gr. fekete kormot kell venni. Ezen kenőcs bármilyen bőrből készült lábbelitől távortartja a nedvességet. —

Budapesti csontliszt.

Az első pesti spodium és csontliszt gyár (Budapest, soroksári ut 9583 sz.- körlevélben hívja fel a gazdaközönseget gyártmányainak felkarolására. El kell ismernünk, hogy a csontlisztnek nagy fontossága van a mezőgazdasági termelésnél, valamint azt is, hogy nagy szerepre van hivatva; azonban nálunk mainap az a kérdés kifizeti-e magát? E lapokban is volt már közölve egy pár műtrágyázási kísérlet és ezek közt a csontliszt után nyert eredmények is, ezekből láthatólag egy s más helyen a csontliszt, illetőleg a phosphordús trágyák a jövedelmet nagyobbítják. Senkinek sem esik a termelők közül kárara, ha legalább próbát tesz. Az árak kicsinyben 5.75—7.75 frt, 50 mm.-nál 5.50—6.75 frt és 100 mm.-nál 5.25—6.50 frt terjednek métermázsánként. Hat, hét forintnak kiadása egy kis kísérletre, mindenkitől kitélik és esetleg megtörténhetik, hogy a befektetett költségek dúsán megtérülnek. A kísérleteknél egy táblát hagyjunk mindig trágyázatlan, egyet istálló-trágyával és egyet csontlissztal trágyázva, s a termés eredményeket két evről vegyük; így tudjuk meg az összehasonlításból valódiilag, hasznos-e a csontliszt trágyázás vagy sem. —

Naptári irodalom.

Borászati naptár 1888. évre, szerkeszti Dr. Nyári Ferencz. XV-ik évfolyam, ára 80 kr.

A szokásos naptári részt, több táblázatot és szabályzatot az elmaradhatlan „jövendölés“ és a havi teendők vázlata követi. A természettudományi szak igen érdekes cikket hoz az elektromos vasutak és elektromos hajózásról.

A szőlőszeti és borászati rész csak 11 oldalra terjed, a kertészeti rész ábrákkal illusztrálva hasonlólag csak ennyi. Tartalmasságában előbb áll az idei kiadás a tavalyinál.

Falusai gazda naptára 1888-ik évre, szerkeszti Sporzon Pál, XXIV. évfolyam, ára 80 kr.

Rövid népszerű cikkek a mezői gazdálkodás minden ágazatából, itt-ott ábrákkal ellátva, sok tanúságot szolgáltatnak a szerényebb igényű olvasónak. A havi teendők emlékeztetője a legfontosabb munkákról szólván röviden és szakértően, ezáltal a rendszeres egymásutánhoz szoktatja a kisebb gazdát.

Mindkét naptár az országos vásárok részletes jegyzékét adja s a Franklin-társulat által szokott csinnal van kiállítva.

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1887. november 19-én.

Tartott alelnök Szabó József elnöklése alatt, jelen voltak: Dr. Berde Áron, Reich Albert, Eöry Tivadar, Nagy Lajos, Szenkovich Márton, Dávid Antal, Szentgyörgyi Lajos, id. Bodor Pál, Molnár Sándor, e. ügyvéd; Gamauf Vilmos, e. titkár.

148. Az october 31-én tartott ülés jegyzőkönyve felolvastatván — a mainak hitelesítésére Dr. Berde Áron, id. Bodor Pál és Dávid Antal tagtársak kéretek fel.

149. E. titkár jelenti, hogy a mezőgazdasági rendtartás előadói javaslatának tárgyalására felkért bizottság Kolozsmegyei. küldöttével együtt megbízatásában eljár és véleményét az

„Erdélyi gazda“ november 15-iki számában közzé is tette — helyeslő tudomásul szolgál.

150. Ministerium 52843. sz. a. újból felhívja a fenti tárgyban a véleményt beküldeni s egyszersmint a november 24-én ugyancsak ezen ügyben Budapesten tartandó szakértekezleten négy képviselővel résztvenni — a vélemény egyidejűleg felküldetvén, egyleti képviselőül felkértek: elnök Bárány Kemény Gábor ur ő nmlga, Gróf Bánffy Béla, Szentkirályi Árpád és Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

151. Erdélyrészi okszerű méhészegylet lapjának a „Méhészeti közlöny“-nek az „Erdélyi gazda“-val leendő egyesítése ügyében előterjesztést tesz — válaszmány tüzetes eszmecsere után a következőket határozza:

a) a két lap egyesítése kimondatik akként, hogy a „Méhészeti közlöny“ mint az „Erdélyi gazda“ melléklete fog havonként kétszer 1-én és 15-én egy-egy féliven megjelenni;

b) a szerkesztést a méhészegylet által avval megbízott egyén vagy egyének önállóan végzik, kik a melléklet pontos megjelenéséért felelősek;

c) az egyesüléssel járó papir- és nyomtatási költségátbilletet az erdélyi gazd. egylet fedezi, de viszont őt illeti az összes előfizetési és hirdetési díj;

d) az erdélyrészi okszerű méhészegylet minden általa igénybevett tisztelet, csere vagy tagsági példányért 30 krt fizet, illetve térít meg félvévenként utólagosan az erdélyi gazd. egylet pénztárának;

e) ezen megállapodás egyelőre egy évre: 1888 tartamára maradna érvényben és azontul a szerzett tapasztalatok alapján lesz fenutartható, módosítható vagy megszüntethető.

Azon esetre, ha az e. o. méhészegylet ezen feltételeket elfogadja, az egyesülés 1888 január 1-ével életbe lép és a közgyűlésnek bejelentendő lesz.

152. A déési kiállítási album szerkesztői annak megrendelését kérik: — egy példányra előfizetve lett.

154. E. ügyvéd jelenti, hogy n. Tompa Károly örököseivel az egyezés nem sikerülvén, az örökösök számadásukat a törvényszékhez beadták, mely az ügyvéddel közöltetvén, számadást kifogásoló keresetét az egylet nevében megindította, a perfelvétel megtörtént — tudomásul szolgál.

156. Nagy Lajos előadja, hogy Szilágymegye területéről, esetleg phylloxera által inficiált területről is, szüret előtt és után hoznak be levélbe göngyölt szőlőgerezdeket piaci eladásra s miután e tekintetben a hatóságokhoz intézett felszólalásai minden eredmény nélkül maradtak, kéri, hogy hivatalos uton érélyes felterjesztés intéztessék az illetékes ministeriumhoz ezen veszélyes visszaélés megszüntetésére — válaszmány az indítványt egyhangulag helyeselvén, a felterjesztés mielebbi megkésztésével az elnökséget bizza meg.

Hitelesítik:

Dr. Berde Áron,
id. Bodor Pál,
Dávid Antal,

Szabó József

egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos
egyleti titkár.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H I R D E T É S.

KOPPEL ARTHUR BUDAPEST.

V. Arany János-utca 29.

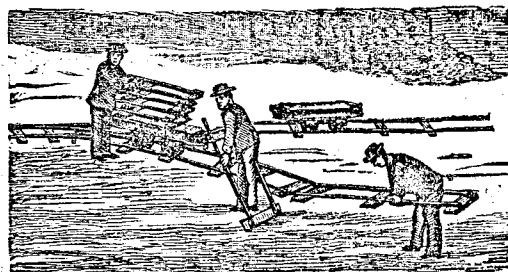
Szállítható és szilárd aczévasutak gyára
ipari-, mező- és erdőgazdasági czelokra:

ERDEI VASUTAK.

Rőpiratok, árjegyzékek, költségelőirányzatok, haszonvetési számi-
tások ingyen.Kérem
ajánlatokat
kérni!

(13.)

(8—8.)

PIACZI ÁRAK.

A h e t i v á s á r			Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	100 kilo		1 köb- meter tüzifa	1 kilo marha- hús
h e l y e	napja									széna	szal- ma		
										k r a j c z á r o k b a n			
Budapest	november	29	metermázsa	700	—	550	540	525	635	—	—	—	—
Brassó	november	25	hektoliter	520	340	320	310	160	340	220	140	230	32
Deés	november	22	"	600	440	450	—	350	530	600	220	320	24
Fogarás	november	25	"	500	450	320	—	180	350	300	170	210	28
Gyula-Fehérvár	november	26	"	575	400	390	—	200	390	300	200	260	24—32
Kézdi-Vásárhely	november	24	"	500	400	315	280	155	380	250	80	220	24
Kolozsvár	november	24	metermázsa	680	—	470	—	400	460	300	240	300	34
Maros-Vásárhely	november	24	metermázsa	650	560	525	—	418	455	210	90	320	32
Nagy-Szeben	november	25	hektoliter	510	390	340	350	180	340	180	120	300	32—36
Nagy-Várad	november	29	"	526	412	326	280	185	320	300	160	380	48
Sepsi-Szent-György	november	28	"	500	470	330	300	155	350	300	100	150	24
Szász-Régen	november	24	"	525	450	325	290	165	325	260	180	260	28
Torda	november	12	"	550	375	350	300	170	375	300	30	238	32